

A MUNKA

Megjelenik: Szombaton.
Nagyedőre 25.000 K
Postacsekk: 28.744 sz
Apróhirdetések: szavankint
1000 K., a legkisebb hírde-
tés 10.000 K.

Felelős szerkesztő: Szántay István

TÁRSADALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Laptulajdonos: „A Munka” Ispvállalat

IV. évfolyam. 16. szám.

Ára 3000 K

Salgótarján, 1926. április hó 17

A Salgótarjáni Ipartestület apr. 11. nagygyűlése.

Április 11-én ünnepe volt a Salgótarjáni Ipartestületnek. Az osztályöntudat felébredésének és az összetartás hatalmas erejének gyönyörű ünnepélyt tartotta abban a nagygyűlésben, amely a város és járás illusztris vezetőségének és a kézműves és kisiparos összességének jelenlétében folyt le az ipartestület székházában.

A nagygyűlésre az Ipartestületek Országos Szövetségének két vezető férfi is lejött, Dr. Dobsa László igazgató és Füredi Lajos társigazgató, hogy megjelenésükkel és előadásaikkal dokumentálják és tanubizonyoságot tegyenek a kisiparosság ama nemzetfentartó és építő erejéről, amellyel a tönkretett és a végletekig kizsárolt magyar nemzet rekonstrukciójában a kézműves és kisiparosság részt vesz.

Az Iposz két vezérférfia, akik az ipartestületi előjáróság és elnökség meghívására jöttek le, a szombati délutáni gyorsvonattal érkeztek. Fogadásukra az ipartestületi előjáróság és elnökség ment ki a nagyállomásra. Az előkelő vendégeket Takács Ferenc ipartestületi elnök üdvözölte a salgótarjáni kisiparosság nevében. Majd kocsióra ülve a Somlyóra hajtottak ki, ahol az európai híres betonhidat és magát a bányát és annak termelését szemléltek meg. Innét az ipartestület székházába hajtottak, mint az ipartestület vendégei. Vasárnap reggel a Vizválasztót és halastavat szemléltek meg, majd Dr. Veres Zoltán a járás főszolgabirójánál, Bodó János városi tanácsnoknál és Horváth László városi tanácsnoknál tettek tisztelegő látogatást az iparügyekkel kapcsolatban.

A nagygyűlés délután tartott meg az ipartestület nagytermében. A gyűlés, amelyre megjelentek Dr. Förster Kálmán polgármester, Dr. Pitta Lipót államrendőrségi tanácsos,

Dr. Korbáss Ferenc főszolgabíró, Dr. Varga Kálmán városi főügyész, Bodó János városi tanácsnok, iparbiztos, Horváth László városi tanácsnok, és a kézműves és kisiparosság összessége, 4 órakor kezdődött. Takács Ferenc ipartestületi elnök üdvözölve a megjelent vezető férfiakat, a város és a járás vezetőségét az összegyűlt kisiparosságot és a gyűlést megnyitotta. Egyben felkérte Dr. Dobsa Lászlót az Ipartestületek Országos Szövetségének igazgatóját, hogy szabadelőadását megtartani szíveskedjék.

Dr. Dobsa László igazgató a következő beszédet tartotta meg:

Tiszteit Nagygyűlés!

Beszédem megkezdésekor először is az Ipartestületek Országos Szövetségének meleg és szíves üdvözlését hozom, amely szövetségöt és igazgatótársát kiküldötte Salgótarjánba az aktuális iparügyek tájékoztatására, egyben pedig a további gazdasági küzdelem buzdítására, amely építő munkában a kézműves és kisiparosságra hatalmas munka vár. A gondolat hatalmas szárnyain vessünk tehát egy pillantást a gazdasági múltba, jelenbe és jövőbe.

Ha valaki a mai kézműves ipar gazdasági helyzetét vizsgálja, soha még olyan nehéz gazdasági helyzetben nem volt a kisiparosság mint ma. E nehéz és szomorú gazdasági állapotot a vezető körök is megállapítják. A mi sanyaru gazdasági helyzetünket a magyar nemzet sanyarúsága szenvedti meg s ennek következményei még egyelőre beláthatatlan következményekkel járhatnak a nemzetgazdasági helyzet általános kialakulására s jövődő fejlődésére. E szomorú állapotnak azonban a legnagyobb részt a magyar kisiparosság a közvetlen oka, mert a kézműiparosság nem értékelte magát eléggé s hiányzott belőle az összetartásnak

az a hatalmas ereje, amely minden akadályon keresztül is kivívja végső célját és győzelmét. Ennek a következménye azután az a helyzet, hogy 300.000 kézműves és kisiparos nem részesül abban a tekintélyben, amelyet megérdemelne. A magyar kisiparosok már Szent István korában honfoglalók voltak, mert a magyar városok alapjait az iparosok rakták le. A későbbi századok folyamán is szép szerepet játszottak, amikor Bethlen, Bocskay, Rákóczi seregeit látták el készítményeikkel. A világháborúban pedig a kitüntetések légióit szereztek meg a magyar kisiparosok.

Egy állam sem lehet meg a kézműves és kisiparosság nélkül, még az agrárállam sem, mert a konzervatív gondolkodású agrárnép nem a nagyipar, hanem a kisiparos terményeit fogyasztja. S az egész magyar gazdasádalom szükségleteit a kisiparosság elégíti ki. Németországnak, amelynek nagyipara okozta közvetve a világháborút, a kisiparosság adja meg a gyár és nagyiparnak a nyersterményeket. Tehát nekünk fokozottabb mértékben kell dolgoznunk gazdaságilag, hogy az elszakított részeket gazdaságilag visszaszerezhesük. Az államhatalom folyton azt hangoztatja, hogy a magyar kézműves és kisiparosságot talpra kell állítani, a hóna alá kell nyulni, s mégis a körülbelül 37 féle adót a kisiparosságon próbálják ki először. Az államhatalom nem értékeli a kisiparosságot úgy, ahogy kellene, s eddig, sajnos még nem tudtuk bennük felébreszteni a kisiparosság kellő megbecsülését, aminek azonban a közvetlen oka az, hogy a kisiparosságban nincs meg az összetartásnak hatalmas érzése: Amíg a kézműves és kisiparosságban nincs meg az összetartásnak mindent kivívó érzete, addig a kézműves iparosság nem tud kisipari hitelhez sem jutni s így nemcsak állandó tőkénk, hanem még folyó tőkénk sincs, amely nélkül pedig a

kisiparosság gazdasági helyzetének a létminimuma sincs meg. Így például a szőlőbirtokosok különféle címen nehéz milliókat tudnak kapni kormányköröktől, hogy hányatló szőlőművelésüket talpra állítsák, mi kisiparosok pedig még a minimális 100 milliórdot sem tudjuk megkapni, amellyel keresztül lehetne vinni a kisiparosság boldogulását s anyagi jólétének biztosítását.

A kisiparosság egyik nagy sérelme a forgalmi adózás. Ma a kisiparos agyon van nyoma az adóval. Pedig ha behoznák az egyfázisú adórendszert, amelynek alapján a forgalmi adót a termelő helyen fizetnék le, a kisiparosság vállairól óriási teher szakadna le.

Külön kell megemlékezni a betegsegélyző sérelmekről. A betegsegélyző szinte csendőrel cipeltet be bennünket, mert aki a törvény szerint nem fizet 2 hónapig, le lehet csukatni. Nem fizetés esetén havonként 10 százalék késedelmi adó jár s így történik meg az a lehetetlen helyzet, hogy akinek 1920-ban 1 milliót kellett volna befizetnie, annak ma már 6 millióra szaporodtak fel a betegsegélyző költségei. A legnagyobb baj pedig ott van, hogy a panaszok csak szórva nyosan s nem egyöntetűen hallatszanak, mint az össziparosság panasza.

A társadalom minden rétegének megvan az országgyűlésen a képviselője, csak éppen a kisiparosságnak nincs. Nincs képviselőnk, aki odaállna a kormányférfiak elé s azt mondaná, hogy a kisiparosság dolgozni akar s részt akar venni az újjáépítés hatalmas munkájában. Mi csak panaszkodunk s szállítjuk a különféle panaszkérvények garmadát a minisztériumokba, ahol azután az irattárba is kerül. A deputációk légiói tisztelegnek a ministerek előtt, akik minden jót beígérnek, de ha azután a ha deputációk ha z a m e n n e k, minden marad a régiben.

Az örjegenye.

Írta: BÁRD MIKLÓS.

A vénség terhe nekem nem teher
A szívem még ritmusra ver,
S ha szikráit meglobbanó hevének,
Mely ifjat felgyújt, aggot éget,
A lemondásnak hamujába fojtom,
Még sudár vagyok, állok, meg se hajlom,
S minden tavasszal lombba öltözöm,
Nincs én nekem a vénséghez közöm.

Az örjegenyét, ha száz évet élt,
Azt mondják, villám zuzza szét.
Elvárom! Én e világszép pagonyban
Magában álló örjegenye voltam.
De sudaram odáig napba fűrdik,
S bár szaporodó éveim gyűrűit,
Sűrűn mutatja karcu törzsököm,
Nincs énnekem a vénséghez közöm!

Messzetekintek.. Előtte a táj
Szébb rajt a szép, enyhült, mi benne fáj.
Száll, száll felettem az idő, a kor,
Hulláma érint, de meg nem tipor,
A sodró életelvékből kikopva,
Szébbnek tűnik fel az élet mivolta,
S az itt időzés igazabb öröm..
Nincs énnekem a vénséghez közöm.

A kultúra és a táplálkozás.

Alig van még egy olyan területe az ember élet megnyilvánulásainak, amelyre vonatkozólag még a művelt nagyközönység körében is oly sok, egymással gyak-

ran homlokegyenest ellenkező nézet terjed el az idők során, mint a táplálkozás. A táplálkozásról szóló tanok rengetegében még a szakember is csak ügyel-bajjal képes eligazodni. A kultúra alkotásaitól elkábitott modern ember a kultúra további fejlődésétől a táplálkozás terén is nagy jelentőségű változásokat remél. Az alábbi sorokban a táplálkozás általános ismertetésén kívül rámutatni kívánunk azokra a hatásokra és elváltozásokra, amelyek a kultúra nyomaként táplálkozásnál működő szerveinket felismerhetők.

Az emberi és általában az állati táplálékok legfontosabb három alkotórésze: a fehérje, a zsír és a szénhidrátok, amelyeket összefoglalván tápanyagoknak is neveznek. Nélkülözhetetlen építő részei még a táplálékoknak: a víz, a sók, a fűszer és a legújabb időkben annyit emlegetett vitaminok. Az utóbbiakkal ebben a közleményben részletesen foglalkozni nem kívánunk. A zsír, a fehérjét a szénhidrátokat, amelyek a táplálékokban ezekre jellegző mennyiségben vannak jelen, az ember részben közvetve, részben közvetlenül a növényvilágból fedezi. A növényeket joggal tartjuk minden táplálék ősi forrásának. A növények ugyanis a napfény segítségével a levegő szén-savából és a talajból felszívott különböző vegyületekből készítik és raktározzák fel testükben azokat az anyagokat, amelyek a növényevő állatok táplálékául szolgálnak. A húsevő állatok a növényevők húsának fogyasztása révén

végső fokon szintén növényi eredetű táplálékon élnek. Az ember táplálékaira nézve ugyanezt kell mondanunk.

Szervezetünk a felvett táplálékot bizonyos mechanikus és vegyi átalakítás után mint zsírt és mint állati keményítőt az u. n. glikogént raktározza el; az előbbit a test különböző részein, az utóbbit a májban és az izmokban. Munka végzésekor a szervezet ezekhez a tartalékolt tápanyagokhoz nyúl. Az elhasznált tápanyag pótlására a szervezetnek újabb táplálékot kell magához vennie. Bizonyos határok között egyének szerint változik, hogy ki-ki mily hosszú ideig képes táplálék felvétel nélkül munkát végezni. Minél alacsonyabb rendű valamely állat, annál közvetlenebb a táplálkozás és az életfolyamatok közötti összefüggés. Például a legalsóbb rendű u. n. egysejtű állatoknál: az amebáknál igen jól megfigyelhető, hogy ezek minden életnyilvánulásuk előtt közvetlenül táplálkozni kénytelenek.

A kényelmét szerető ember a természet nyújtotta táplálékokat nem a maguk nyers formájában fogyasztja el, hanem azokat főzéssel, sütéssel és egyéb eljárásokkal olyanná alakítja, amely alak leginkább biztosítja az emésztő szervek megkímélését. Igaz ugyan, hogy az emésztésnél ilyképen megtakarított erőfeleslegetele során egyéb tevékenységnek használja fel, mégis a táplálkozási szerveknek egyre fokozódó tehermentesítése ezeknek a szerveknek nagyon fontos

elváltozásához fog vezetni. Az a tapasztalati tény, hogy a keveset működtetett szervek az idők folyamán elsorvadnak, elkorcsosodnak, sőt egészen eltűnhetnek minden valószínűség szerint a táplálkozási szervekre vonatkozóan is be fog igazolódni. A kultúra jövő fejlődése pedig előbb-utóbb meg fogja teremteni azt az állapotot, amikor egy-egy megfelelő vegyi összetételű pasztillának a lenyelésével egész napi táplálékszükségletünket fedezhetni fogjuk. Kétségtelen, hogy a kultúra ebben az irányban már észrevehetően érezteti a hatását.

Ezek után tegyük vizsgálat tárgyává azokat az elváltozásokat, amelyek a mai embernél a kultúrtáplálkozás káros hatásaként megfigyelhetők.

Németországban készült statisztika adatai bizonyítják, hogy a lakosság 95 százalékának fogazata szuvas. Már az elemi iskolások fogazata is nagyfokú szuvasodást mutat, nem is említve bővebben a tejfogazatot, mely teljesen elszuvasodik. Az állkapcsok csontos váza sorvad a rágó munka csökkenése, a szuvas fogak idővel kihiúsulása, a megmaradt fogak következményes helyzetváltozása miatt. A fogak felülete legömbölyödik, rágóélük megkissebbedik, a bölcsességfogak a legtöbb embernél ki sem bujnak.

Ezeknek az elváltozásoknak az előidézésénél közvetlen akként szerepel első sorban ez, hogy ételünknek legnagyobb részét megrágnunk alig kell, mert azokat

Az egész magyar társadalom a golgotabus kálváriáját járja. Nem az a célom, hogy a salgótarjáni iparosok között elégedetlenséget szítsak, hanem rá kell mutatnom arra, hogy a mai gazdasági helyzetnek a legnagyobb részt mi vagyunk az okai. Nincs még bennük az osztályöntudat hatalmas érzete, amely eredményes dolgokat tud produkálni. Ahogy a Gyárak Országos Szövetsége és az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesületben megleti a gazdátársadalom otthonát, az Iposz a kisiparosság segítségével oly hatalmas várrá tudna alakulni, ahol ottalmat és támogatást talál a kisiparosság. Amíg az nem lesz meg, a kisiparosság nem vivhatja ki a morális és anyagi boldogulást. S ha az osztályöntudat a kisiparosságban magasra fog lobogni, az összetartásnak ez a hatalmas ereje fogja újíteremteni a magyar kisiparosságot. Adja az Isten, hogy a kézműves és kisiparosság reneszansza nemcsak Csonkamagyarország, hanem az 1000 éves Hungária magas és fenséges újjászületése is.

A nagyülés percekig tapsolta az illusztris szónokot, aki a kritika kemény ostorával, de egy jobb jövőbe vetett hit bizakodásával változta a kisiparosság nehéz gazdasági helyzetét.

Utána Füredi Lajos, az Ipartestületek Országos Szövetségének társigazgatója állott fel szólásra, aki a következő nagy koncepciójú beszédet mondotta: Azokkal a kérdésekkel és sérelmekkel akarok foglalkozni, amelyek a kisiparosságot érdeklik. Nem az elégedetlenséget akarom még jobban felszítani, s a keserűséget növelni, de ha nem nyulunk erélyes kézzel a bajok orvoslásához, nem fogják tudni a kisiparosság bajait.

Halljuk, hogy amíg adófizető magyar lesz, addig mindig lesznek

apritottan, omlóssá főzve vagy mártással tálalják. A túl meleg; vagy túlhideg étel- és italok végtelen apró, szabadszemmel nem is látható repedéseket okoznak a fogak zománcain, amely repedések a bennük lerakódott ételmaradékok vegyi bomlása révén a későbbi szuvasodás kiinduló helyeivé válnak. A cukornak és a cukortól készült táplálékoknak, amelyekhez már a gyermek is aránylag kis adozatok árán hozzájuthat, a fogazat romlásában igen fontos szerepük van. A cukorból a szájból különösen sok sav képződik, amelyek a fogakban lassanként valószínűségecses lukakat marnak. A pusztító hatású savaknak természetes ellensúlyozója a szájból jelenlevő nyál. Az apróra vágott, mártással, sok itallal fogyasztott táplálékok azonban annyira csökkentik a nyál-elválasztást, hogy annak mennyisége a savak lekötésére nem elégséges. A nyál nagy jelentőségére enged következtetni az a tapasztalat, hogy az alsó íogsor metsző fogai a legtrikább esetben szuvasodnak, nagyon valószínű azért, mert ezek a nyelv alatti nyáltavacskával csaknem állandóan érintkeznek.

Egy már általánosan elfogadott természettudományi tétel azt tanítja, hogy az élő szervezet alkalmazkodik a életkörülményekhez; rágórendszerünk is azért sorvad tehát, mert a reá háramló munka a kultura jóvoltából egyre csökken. Hogy a teljes elkorcsosodás ezeken e szerveken még be nem következett, azzal magyarázható, hogy amíg táplálkozási viszonyainkban rövid idő alatt nagy változások állottak elő, addig szervezetünknek e változásokhoz való alkalmazkodására esetleg évezredekre van szüksége.

A kultura tehát, amely táplálékaink természetellenes átalakításával látszólag a javunkat szolgálja, mert a táplálékot feldolgozó szerveinket, sok nehéz munkától szabaddítja meg, — valójában ezzel testünk elkorcsosodásához, egészségünk megromlásához vezet a emiatt a táplálkozás terén is veszedelmes ellensé-
Dr. C.

adózási sérelmek. Egy becsületes gondolkodású magyar iparos sincs, aki ki akarná vonni magát az adófizetés alól. A magyar kisiparos szívesen fizeti az adót, azt azonban elvárja, hogy az adózás igazságos legyen s hogy a jövedelem arányában legyen az fizethető. Az adózás terén javulást tapasztalunk ugyan, de azért még súlyos sérelmek vannak. Nem ismerem a salgótarjáni helyzetet s így csak általánosságban taglalom e súlyos kérdést. Azonban számtalan esetet tudok, amikor a több segéddel dolgozó iparos kevesebbet fizet, mint az egy segéddel dolgozó. Ezeket az anomáliákat meg kell szüntetni. Az állam mint nemzetfenntartó megkivánhatja, hogy a kivetett adók a lehetőség szerint befolyjanak, azonban szükséges, hogy az adóterhek izgalmat ne keltsenek a kisiparosság között. Sok alkalommal volt alkalmam látni súlyos abósérelmeket. Ma már ugyan delegálva vannak a kisiparosok is az adómegállapítási bizottságba, azonban ennek a legtöbb esetben nem sok értelme van, mert a legtöbb esetben ugysem a bizottság megállapítása alapján vetik ki a forgalmat, amelynek alapján a megállapított adó háromszorosát, sőt ötszörösét vetik ki a kisiparosra. Maga Varga államtitkár is úgy nyilatkozott, hogy ez tarthatatlan állapot s ezen segíteni kell és segíteni is fog, mert csak így biztosíthatja a kisiparosság adófizető képességét.

A kötelező általánosítási rendszerek bélyegeken való lerovása rengetek alkalmat adtak arra, hogy a kisiparosságot különféle szekaturáknak tegyék ki. Arról nem tudok esetet, hogy a megcsappant munka következtében leszállították volna a forgalmat, de számtalan esetben siettek felelni. Ez a rendszer nemzetgazdasági szempontból tarthatatlan, mert amikor a forgalmi kulcs 3 százalékról 2 százalékra szállított le, végeredményben kiderül, hogy a leszállított forgalmi tulajdonképpen 3—4 szerez felemelt forgalmi. Németország 06 százalékra szállította le a forgalmat, egyben pedig bevezette az egyfázisú rendszert. A készített árut csak egyszer akarja megadóztatni, többször már nem. Ahogy ezt Németországban meg lehetett csinálni, úgy meg lehet nálunk is, csak a kormányköröknek akarni kell. A mai adminisztráció a befolyt forgalmi 80 százalékát felemészt. Ha a gazdasági élet megjavul, akkor mindenki könnyebben fog elhelyezkedni. A mai helyzet az, hogy a legjobb piacot a trianoni béke elszakította tőlünk, azokat a részeket, ahol a legtöbb nyersanyag és fogyasztó volt, de itt maradt a kisipar legnagyobb része nyersanyag nélkül. S a minket környező ellenséges államok képesek iparcikkeiket veszteséggel szállítani Csonkamagyarországba, csak azért, hogy ezzel tönkre tegyék a magyar kisipart. A magyar kisipar csak akkor fog talpra állni, ha exportot tud magának teremteni a termelt iparcikkeiből.

A fényüzési adót bevezették az inflációs időben, amidőn a pénznek még értéke nem volt. Ez csak 10 százalék ugyan, de sajnos, olyan iparcikkeket is sújtottak a fényüzési adóval, melyek életszükségleti cikkek. Az államnak ebből jelentősebb haszna nincs, megdrágított egyes nélkülözhetetlen iparcikkeket.

Az adózás terén általában óriási hátralékok vannak, amelyek előbb utóbb az állam gazdasági

csődjét fogják eredményezni. Tehát az adóterheket csökkenteni kell, nehogy újabb pénzünláció álljon be.

A betegsegélyzőknél rengeteg hátralék van. De nem azért, mert az iparos nem akar fizetni, hanem mert nem tud. A havi késedelem 10 százalék, ami idővel óriási összegre rug fel. Feltétlenül változtatni kell az állapotokon, mert az elkeseredést ma már óriási a kisiparosság között.

Az Anyagbeszerző Vállalat csak néhány fővárosi nagyvállalkozónak fog nehéz milliárdokat hozni, de maga a kisiparosság mellett tönkre fog menni. Ez csak arra jó, hogy néhány protekciós embernek zsiros és gondtalan állás jusson. Egyben az ügyben a kormányelnök utasította a pénzügyminisztert, hogy a kisiparosságot is hallgassák meg. Reménylünk, hogy eredménye lesz a dolognak.

Az előadót, akinek magvas és tartalmas beszédet többször szaki toltta meg a helyeslés, frenetikus taps jutalmazta a magas színvonalu előadásáért.

Este 100 teritékes banket volt a vendégek tiszteletére. A vacsorán amelyen a város és a járás vezető férfiai is megjelentek: az első felköszöntőt Dr. Varga Kálmán városi tiszti főügyész mondotta a pesti magas vendégekre. Ifj. Timaróczy Sándor a város és a járás vezető férfiai köszöntötte fel az ipartestület nevében. Horváth László a kisiparosságot köszöntötte, Dr. Dobsa László igazgató a hölgyeket, mint magyar asszonyokat dicsőítette. Füredi Lajos igazgató pedig az összetartás és osztályöntudat hatalmas érzéséről beszélt, szinte rapszodikus erővel.

A magas vendégek az éjjeli vonattal utaztak el, azzal a kijelentéssel, hogy már sok helyen voltak hivatalos látogatáson, de még sehol a magyar vendégszeretetnek oly szíves és felemelő megnyilatkozását úgy a hivatalos körök, valamint a kisiparosság részéről nem tapasztaltak mint itt.

Kuster Lajos

Hírek és különféle.

FELHÍVÁS SALGÓTARJÁN KÖZÖNSÉGÉHEZ Amidőn a Magyar Est előestéjén meggyeszer Salgótarján és vidékének egész közönségéhez fordultunk, hogy felkerjük az estén való részvételre, amidőn mindenki újból és újból társadalmi foglalkozási és egyéb különbségek felvételével a magyar gondolat reneszansának ünnepeire hívunk, kötelezőszerűen néhány félórát kell elosztalnunk. A Magyar Estet „A Munka” kiadókban lévő R. T. rendezi és nem „A Munka” szerkesztősége. Így a rendezőség tagjai is ez a társaság képezi, amely kiegészítette önmagát néhány az ily esték rendezésében jártas és tapasztalt társadalmi egyénnel. E kiegészítés ahhoz történt és a fentiek kivül más tekintetek nem játszottak szerepet. Különösen nem volt törekvés hogy az összes hivatalos és egyesületi főnökei a rendezéssel járó munkával terheljük. Ez azonban semmi esetre sincs befolyással sem az illető hivatalok, vagy egyesületek, testületek vezetőinek makulátlán és ki-próbált magyarságára. Ezt igen kérjük megszívlelni, mivel ezzel ellenkező híresztelés csak rágalom és kitalálás. Mutasd ezt azon tény is, hogy városunk igen sok kimagasztó s magyar érzéseiről közismert egyéniségénél küldöttségileg járt a rendezőség támogatást és megjelenést biztosítandó, akik most viszont a rendezőségben kinyomulva nincsenek. Ezeket pártfogóiknak és maguk barátainak tekintjük. Ugyancsak kérjük mind-azokat, akik magyar ruhával nem rendelkeznek, hogy ezt ne tekintsek az eljövettől gátló akadélynak. Hisz magyar ruhá nélkül is doboghat lörekvésenket támogató szív a nemesnek tudott keblekben. A Magyar Est rendezősége

Segély, temetés és házasság esetére. A „Falu” szövetség ezuton értesíti Salgótarján város lakosságát, hogy Népjelölti Társulatának salgótarjáni ki- rendeltsége megalakult. Működését a m. kir. belügyminiszter 223698/1925. sz. rendeletével engedélyezte. Célja e társulatnak, hogy tagjait temetési és kiházási segélyben részesítse. A temetési segély csoportnak tagja lehet minden magyar állampolgár, férfi, vagy nő, 15—45 éves korig, a kiházási segély csoportnak pedig minden gyermek, fiu, vagy leány egy évtől 12 éves korig. Tagfelvételt eszközöl és mindennemű felvilágosítással szolgál a ki- rendeltség vezetője: Cservenszki János nyug. rend. főtisz, lakik Füleki u. 441. sz. Minthogy e társulat tagjai igen csekély és könnyen, bárki által is elviselhető időszaki járulékokat fizetnek, temetés és házasság esetén a tagok tekintélyes összegű segélyhez juthatnak. Komoly népjelölti akcióról lévén szó: a társulatba való belépés mindenkinél ajánlatos.

Köszönetnyilvánítás. Mind-azok, kik felejthetetlen jó leányom halálát alkalmából részvétükkel fájdalomt enyhíteni szivesek voltak, fogadják hálás köszönetemet. Özv. Kámár Mihályné.

A Salgótarjáni R. K. Olvasókör férfi tagjai április 11.-én, fehér vasárnap együttesen járultak a szentáldozáshoz. Az előtte való 3 napban előkészítő szentbeszédet tartott P. Musza Makár, szécsényi ferenczrendi áldozópap, aki a plébánia meghívására csütörtökön, 8.-án érkezett városunkba. Csütörtökön, pénteken, szombaton este 7 órakor tartotta meg a páter magas színvonalu, lélekbemarkoló, kiváló beszédét, melynek hatását csak fokozta a nagyszerű orgánnum és szép előadómód. A templom meg is felt zúfolásig. Szentbeszéd előtt a Kath. kör, majd a kongregáció: női énekkara adott elő Mária dalokat. Szombaton d. u. és vasárnap reggel százával járultak a gyónáshoz férfiak és nők, egyaránt. Vasárnap a katolikus kör lobogója alatt hatalmas férfi sereg vonult fel a templomba, a katolikus vezetőségényiségekkel élén. 10 órakor a befejező, klasszikus beszédet a páter tartotta, aki egyébként e városban tapasztaltakról is szóltott, majd néhány bucsusólv mondott a város katolikus társadalmának, kitaró hithűségre és hozas eretetre buzdítván azt. A szentmisét Horváth László köri elnök végezte, aki Upponyi József hittanár segítségével áldoztatta meg a hívek nagy tömegét. Szentmise után a katolikus férfiak küldöttsége kereste fel a pátert szobájában, ahol Szántay István máv. raktárfőnök köszönte meg szerető szavakkal azt az apostoli munkát, melynek hatalmas eredményeit látnia kellett a nyilatkozott, aki előtt annyi száz lélek nyilatkozott meg e néhány nap alatt. A páter néhány szóval megköszönte e nem várt üdvözlést s munkájának eredményeire és a katolikus társadalom munkájára Isten áldását kérve, elbucsuozott a küldöttségtől. Délben fél 12 órakor Hercegh József esperes kis miséjén a páter orgonához ült, amikor játékvál és gyönyörű hangjával ragadta magával a hívek lelkeit. Délután 3 órakor a katolikus nők üdvözölték a plébánia udvarán a pátert, aki kocsira ülve, vissza- indult a szécsényi kolostorba, magával vivén sok ezer hívő köszönetét és háliját.

Megmosdult a magyar társadalom az erkölcstelen táncok és divat ellen. Egy tekintélyes fővárosi lap közölte Ifj. Kray István báró levelét, melyben mély- séges felháborodással festi le a magyar szellemnek és felfogásnak teljesen idegen táncokat és divatot. E minden tekintetben igazságos és jogos riadó felvillanyozta és gondolkodóba ejtette az anyákat, pedagógusokat és a rut táncok és ruhátlan- ság ellen országsszerite megindult a szervezkedés s mint értesülünk az iskolák, intézetek, hivatalos vezető egyéniségek már illetékes helyről meg is kapták az utasítást ez ezek ellen való védekezésre. Figyeljük csak igen tisztelt magyar testvéreim, kik azok, akik mitsem törődve erkölcsi szempontokkal, még mindig testük meztelenségével óhajtának ünnepe- tetést, feltűnést szerezni? Ugyanakkor a férfi társadalomban, kik azok, akik quasi ezt a meztelenséget ünnepl? A család boldogságának és a nemzet boldogulásá- nak egyetlen biztos alapköve a tiszta er-

kölcs. A feleség, az anya lelke üti bélyegét a családra, a családok összesége pedig alkotja a nemzetet. Hogy várhatunk gerinces, lovagias, áldozatkész, nemes ideálokról lelkesedő új nemzedéket e hazában? Jelentsék ki a magyar nők, hogy ezeket az erkölcstelen táncokat nem táncolják, ezt a meztelen divatot nem majmolják s a valamirevaló férfi csak tisztelettel és becsüléssel fogja fogadni ezen elhatározást! Örömmel üdvözöljük tehát a szombaton megtartandó magyar estet, melynek rendezőse saját elhatározásából a magyar viselet és tánc bemutatásával akarja a neimes célt szolgálni s hisszük, hogy városunk igazi urai és urnői, (gondolkozásra nézve értjük) tovább fogják vinni a zászlót, melyet nyílt homlokkal és kemény elhatározásokkal lobogtat a mi kis határmenti lapunk: „A Munka”.

Ajándékozás. A salgótarjáni főgimnázium rajszertára részére Makky Gyula bányatisztviselő igen értékes, szép, kitömött vadmacskát ajándékozott. A nagylelkű ajándékért ezuton is hálás köszönetét fejezi ki a gimnázium igazgatója.

Stefánia. A helybéli 84 sz. bányatelepi fiók-intézet csendes, de eredményteljes munkáját csak a hálás anyák köszönetéből, a néhanapján fülünkbejutó jótékonykodásból ismerjük. Az intézet intenzív munkáját a bpesti országos központ ismeri, mert mint értesülünk, az országban levő sok sok Stefánia fiók-egyesületből csak néhány folytat eredményes munkát s ezek között is első helyen városunknak két fiókja. Örömmel regisztráljuk e hirt, mert ez bizonyítja, hogy vannak önzetlenül dolgozó magyar lelkek, férfiak, akik a hátát nem földi gyarlóságoktól várják. Az orvosok, védőnők fáradhatatlan munkája azonban csak egy bizonyos határig tart. Hiábavaló lesz minden igyekezet, ha a társadalom nem siet ezen intézmény támogatására, mert a központ csak kis mértékben tudja anyagiakkal támogatni ezen egyesületet fontos missziójában. Tudomásunkra jutott, hogy a bányatelepi 84. sz. fiók agilis vezetőjéhez Dr. Soltész József főorvoshoz igen nagy értékű képviselő babakelengyét juttatott S.-né Kobáry Angyal urnő, akiknek nemes szíve bizonyára megérezte a sok szenvedő anyának fájdalmát, akiket testi szenvedéseiken kívül a lelki fájdalom is gyötör, amikor drága magzatuknak didergő testecskéjét sem képesek beföldni. A hála legyen azon tudat, hogy nemes szíve a cselekedetet sugalmaztal Vajha követésre talál a szép gesztus; pedig vannak városunkban sokan, akik évenként legalább egyszer megtehetnék azt a kis kötelezettséget is, amit az anya és a csecsemővédőintézet nemes rendeltetése megkíván. Örömmel fogadjuk a nemes lelkeknek, — ha kis mértékben is — hasonló megnyilatkozásait!

Művezetők mulatságán felülfizettek: Róth Flóris 150 ezer K. Szenté László 100 ezer K. XV. Művezetők kerülete 100 ezer K. 50 ezer koronát: Gittlár József, Gábler Vilmos, Gábrriel Antal, Deák József, Varjassy Béla, 40 ezer koronát: Skvára Emil, Elischer Béla, 30 ezer koronát: Wolner Gusztáv, Nieder Imre, Paulovics András, Dr. Székely Pál, Bender Gyöngyike.

Levente football bajnokság a salgótarjáni és sziraki járásban első mérkőzései apr. 11-én játszódtak le igen nagy érdeklődés mellett. Különösen kiemelendő a Hirsch-gyári leventék értékes győzelme.

	Járási Hírlapok mérkőzése	Apr. 11.	Apr. 12.	Polgárok
1	Bánya L. E.	1	6	10 — 2
2	Hirschgyári L. E.	1	6	2 — 2
3	Lőrinczi L. E.	1	6	2 2 1
4	Zagyvápálfalva L. E.	1	6	2 2 1
5	Starján város L. E.	1	6	0 — —
6	Lapujtói L. E.	1	6	0 — —
7	Mátranovák L. E.	—	—	— — —
8	Acélgár L. E.	—	—	— — —

Haás D. Ármin elítélték. 1925. április hó 2-án az Esti Kurirban „Történet a salgótarjáni mozi dzsungelből” címen egy közlemény jelent meg városunk polgármestere ellen, aki a közlemény miatt büntető feljelentést tett. A nyomozás megállapította, hogy a cikknek szerzője Haás D. Ármin salgótarjáni lakos, akít

cselekményéért a budapesti kir. hűntető törvényszék 1926. évi április hó 10-én vont felelősségre. Haás D. Árminnak — bármennyire is igyekezett, — nem sikerült a felelősséget magáról másra hárítani, a bíróság bűnösnek mondta őt ki sajtó útján elkövetett rágalmazás vétségében és ezért őt 5.000.000 K. pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen az ügyész sulyosbírást, vádlott pedig felmentésért felbevezést jelentettek be.

Két szoba, konyha és kamrás lakás május 1-re beköltözhető, uccára nyíló ajtóval, mely műhelynek alkalmas. Cím a kiadóban.

HETIKRÓNIKA

Belföld. Bud János pénzügyminiszter elnökletével a pénzügyminisztériumban értekezlet folyt le a magánalkalmazottak nyugdíjvalorizációjának tárgyában. A pénzügyminiszter, kihez legutóbb a magántisztviselők memorandumot juttattak el, melyben pontonként sorolták fel a készülő és a nyugdíjvalorizációról szóló törvényjavaslatban őket ért sérelmeket és ezek orvoslását vonatkozó igényeket, az értekezleten a Nemzetgyűlés pártjainak és a munkaadók képviselőinek részvételével tárgyalt. A megvitatásra kerülő kérdések közül leglényegesebb a nyugdíjvalorizáció minimumának megállapítása volt, melyre nézve végül sikerült egyértelmű álláspontra jutni. Eszerint a javaslatban megállapított tíz, husz, harminc százalékos minimum helyett elfogadott általában a 30 százalékos minimum azzal a kikötéssel, hogyha valamely vállalat teljes mértékben elvesztené vagyonát, úgy a valorizálás százaléka megzabását a bíróságtól kérheti. Ezzel kapcsolatban az ér-

tekezlet foglalkozott az idevágó bírói eljárás szabályozásával is, valamint az eddigi bírói ítéletek hatályban maradásával, továbbá az önkéntes teljesítések és egyes-égek ügyével, az aktív tisztviselők védelmével, végül a betegség és baleset elleni biztosításnak a nyugdíjasokra való kiterjesztésével is. — Az üzlet-helyiségek felszabadításának tárgyában

Vass József népjóléti miniszter Walkó kereskedelmiügyi miniszterrel és több szakemberrel megbeszélést folytatott, mely kizárólag informatív jellegű volt. — A kereskedő érdekeltségek képviselői küldöttségileg megjelentek a kereskedelmiügyi minisztériumban, hogy a miniszter közbenjárását kérjék arra nézve, hogy az üzleteknek május elsejére tervezett

Csak Franck a kávédarálóval!

Mi az örök házibéke
FRANCK és kávé szövetsége.

Munkáslevél.

A nemzeti érzés.

Tudatom kedves Szerkesztő Uram, hogy tovább folytatván vizsgálódásaimat, újabb és újabb keserű csalódások érnek, amiért a is szociáldemokrata párt-programnak olyan gyöngyé tűnnek szemem elé, amelyekről sejtelmem sem volt. Eddig tanaim szerint nagy lelki nyugalommal fejttem azt, aki ennek a programnak szentségében kételkedni mert, vagy pedig nem volt hajlandó munkás létére belépni közeink. De lassan elernyedtem harcos karom, mert magának a fundamentumnak, a nemzetkőviségről szóló „egész marxizmus” szilárdasága is kegyetlenül meglódult bennem, voltaképpen csak csekély okoknak sorozata miatt.

A dolog nem mai keletű. Valamelyik ősznek egy napvasárnap délutánján ott álldogáltam a járdaszélén s gyönyörködő mosolygással néztem, amint ugynevezett szűreli mulatságot rendező szociáldemokrata ifjak felvonultak. Csak úgy dagadozott a mellem. Piros mellényes, fehér gatyás lobogóingujjas legények kevélyen pattogtatták a sallangosra kiteremtett karikásostort s a fiatalság viharzásával vágattak végig gyors lábú lovakkal a főucca szikravető kövezetén. Aki látta a déleceg magyar legényeket, megbizsergelt benne a jövő. Büszkén, elmerengve szemlélttem hát őket, amikor furcsa mondás ütötte meg füleimet: „Ezen csak guny és üres cicoma a magyar dísz, illetékesebb volna rajtuk a kaftán.” Mőfölelt előntött a mérég és ingerült perdulon hátra. De ime a nagy megleckéztetéstől semmi sem lett. Okosnézésű, mosolygó munkással találtam magam szemközt (mint amilyenek általában az ébredők) és mukkanni sem tudtam, mert — elhíheti drága Szerkesztő Uram — sulyos és meggondolt szavainak cáfolata nagyon hosszú, egyben reménytelen feladat lett volna.

Nekibusult fejemben, amelyet hazamenet ütemesen lógattam, ilyes gondolatok jártak: Hát ha durván szakítottunk fajtságunkkal, van-e még szemernyi jussunk is a magyar ruhához és szokásokhoz? Az egész parádé nem egyéb, mint döglött lovon patkó. Használ-e valamit, van-e értelme? Szociáldemokrácia és magyar nemzeti érzés tűz és víz. Aki nem fajmagyar, az fajtalan magyar.

Az már igaz, hogy mindenképpen bajos az ilyen magamforma szegény ember helyzete, akiben itt-ott felsír néha a letagadott ősi vér. Viszont milyen boldog lehet egy Pikler, vagy Propper elvtárs, aki a Conti uccában is, Kongóban is test-hézállóan nemzetközi. Tulajdonképpen nemzetközi faj csak egyetlenegy van széles e világon. Dehát akkor én, aki magyar-nak születtem, mi a fészkes fülemülének legyek nemzetközi?

A napokban a műhelyben is kitört belőlem ez a gyötrő téma. Szomszédom, aki magyar újságot szokott olvasni, azt mondta, hogy világszerte nemzeti alapra helyezkednek az államok és népek, mert ez a boldogulás egyetlen útja. Ott van a híres és jóléthez vezető Amerika, amely talán a legsoviniástabb állam a föld kerekén. Kemel pasa valóságos szoborszerű megtestesítője a dindallás török nacionalizmusnak: hasonlólag kimagasló alak a csodálatos Mussolini olasz földön, aki sok eszeveszett forradalmaskodás, tebulylult nemzetköziség után hihetetlen virágzásnak és ipari föllendülésnek indította a határozott nemzeti alapra helyezett olasz népet. Kész öngyilkosság az, ha egy nép nemzetközinek vallja magát, ostobán lemond határainak védelméről s nem kell neki haza mintha a pusztá levegőből akarna megélni. A csonkaország munkáságának egy része hiába lármázik és valóságos megérdemlik, hogy tovább éhez- zék, hiszen még mindig nem tanult, még mindig országvesztő nemzetközi eszmék képtelen jelszavai után szaladgál. Beszélt még a spanyolokról, Abd el Krimről, Kénaról s nekem mindez nagyon új volt.

Ráméredő bűmlásomból jól sejtette hogy én ilyeneket sohasem hallottam s így szólta: „Miert hallgat mindezekről olyan burgón a te híres „Népszavád”? En ezzel az ügyetlen védekezéssel álltam elő, hogy valószínűleg nincs meg neki az a telefonszáma, mint a többi lapnak. Mire őt „Aki ilyen vastagon jöhíszemű, az kevés híján idióta.” En aztán felkap- tam egy tisztességes vas darabot, sulyosat és sarkosat és így harsogtam: „Mured-e megégyeszer mondani, hogy izé?” Azt hiszi Szerkesztő Uram, baj lett? Feljőzanodtam, mert eszembe jutott valami. Ugyas nem ok nélkül fogják reánk, hogy a terrort mi találtuk ki és mi kultiváljuk olyan burgón. Vannak azonban figyelemreméltó mentő körülmények. A terrort ugyanis kizárólag csak akkor alkalmazzuk, amikor a kézzelfogható igazságokkal szemben más érvünk nincsen. Továbbá csakis olyanokkal szemben lépünk a terror mezejére, akik nálunknál gyöngébbek s még ezekkel szemben is csak akkor, ha a vélemény szabadság tiszteletreméltó elve alapján szentelenül másképpen mernek gondolkozni, mint mi szociáldemokraták.

Barátom se nem félt ugyláztik, ez

is titkos ébredő), se nem haragudott, hanem másnap keze mbe nyomott egy újságot, melyben kek ceruzával keményen aláhuza ez állt:

„A szocializmus ma minden országban, olyan nagy s olyan is marad örökre, hogy holmi világmegeváltnak feltüntetett eszmék, mellette mindvégig csak eszmék maradnak. Ma Mussolini a világ legnagyobb államférfija. Örülök minden olyan jelenségnek, amely a nemzeti eszme hajnalhasadását hirdeti.” A híres Sven Hedin mondotta ezeket 1926. március 30-án.

Említette még barátom hogy a nemzetköziség megmérgezte lelkünket bent is, kint is. Aztán példának hozta fel, hogy a felvidéken a németek sem, még a tótok sem, a magyarok meg éppen nem támogatják soha annak a rabló cseh államnak kormányait, amely az ezeréves tulajdonnak, a magyar szentkorona testének elorzott darabján a hódítás pózában tapos. Egyedül a felvidéki „Magyar” szociáldemokrata párt az, amely ellenségeink és trianoni börtönöreinél oldalán áll. Erre azonban sikeresen mentő választ tudtam adni. Ha ugyanis a szociáldemokraták itthon semmiféle közösséget nem vállalnak a magyarság ügyével, ugyan méltányos és idomos dolog-e akkor azt várni tőlük, hogy a megszállott területeken együtt érezzenek a megkínzott magyarság fájdalmával?

Bizony, Szerkesztő Uram, ha volna sötétebb szín a leketénél, akkor azzal kellene festeni azt a gyönyörűséges rombolást, amit a mi marxista tanaink magyar munkástestvéreim lelkében végeznek. De ne elmélkedjünk, hanem éhezünk tovább a soha meg nem valósítható üres ábrándokról! Tűrjük a vörösszegfűs agitáció dicsó eredményeként, hogy a szociáldemokrata magyar munkás távolabb essék a nemzet testétől, mintha Amerikába költözött volna. Levágot szállóvesz- sző, mely már nem is él és nem tud fel- lázadni a trianoni rongyok ellen.

Dehát gondolja, Szerkesztő Uram, hogy jól van ez így? Istennem, hová juttunk! Hát a magyar munkás lelke örökre el legyen temetve, hát feltámadása soha ne legyen?

Vagyok gyötrődő tisztelője:
Tarjáni András
felvilágosult lényemkás.

Walter magantanfolyam
Budapest, VIII. Rakóci ut 51 sz.
Előkészít: középiskolai, összevont magánvizsgákra érettségire, vidékieket is. Tisztviselőknak nagy kedvezmény.

